

ΕΝΟΤΗΤΑ 12: Η ΩΡΙΜΑΝΣΗ ΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ

Ο όρος «Βιομηχανική Επανάσταση»: Με τον όρο αυτό, εννοούμε το φαινόμενο κατά το οποίο πραγματοποιείται η μετάβαση από την αγροτική – χειροτεχνική οικονομία, στη βιομηχανική οικονομία. Η εξέλιξη αυτή ξεκινά από την Αγγλία στα 1750 – 1780 και επιφέρει τεράστιες οικονομικές, κοινωνικές, πολιτικές και πολιτισμικές μεταβολές.

Κύρια γνωρίσματα: Εκτεταμένη χρήση νέων τεχνικών μέσων (κυρίως της ατμομηχανής), αξιοποίηση νέων μορφών ενέργειας (άνθρακας), εφαρμογή καινοτομιών στη μεταλλουργία, συγκέντρωση των εργαζομένων στα εργοστάσια, υψηλοί ρυθμοί ανάπτυξης.

Εξάπλωση της Β.Ε: Στα μέσα του 19^{ου} αιώνα η εκβιομηχάνιση περιορίζεται στη Βρετανία, στη Β. και Α. Γαλλία, στις Κάτω Χώρες και στη Β. Ιταλία. Στη συνέχεια εξαπλώνεται και σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες και στις Η.Π.Α. Υφαντουργία και μεταλλουργία είναι οι μοχλοί ανάπτυξης.

Επιστημονικές εξελίξεις και εφαρμογή τους: Η *χημεία* περνά από το χώρο του εργαστηρίου στη βιομηχανική παραγωγή. Γεννιέται η *οργανική χημεία* που επιτρέπει την παραγωγή συνθετικών βαφών, πλαστικών υλών, λιπασμάτων και εκρηκτικών. Χάρη στη Χημεία αναπτύσσονται και οι βιομηχανίες φαρμάκων, ψυγείων, φωτογραφικών και κινηματογραφικών ειδών. Κυριότερη καινοτομία ο ηλεκτρισμός ως πηγή ενέργειας για τους κινητήρες και ως μέσο φωτισμού. Επινόεται ο ηλεκτρικός λαμπτήρας πυρακτώσεως.

Η επανάσταση στις συγκοινωνίες: Όλα ξεκινούν με το σιδηρόδρομο. Το 1825 ο Άγγλος μηχανικός Στίβενσον κίνησε την πρώτη ατμάμαξα στη γραμμή Λίβερπουλ – Μάντσεστερ. Μέχρι τότε, τα μέσα μεταφοράς ελάχιστα διέφεραν από εκείνα της αρχαιότητας. Μετά τις βελτιώσεις του σιδηροδρόμου, φτάσαμε στα τέλη του 19^{ου} αι. στην κατασκευή ηλεκτροκίνητων τρένων και στα μετρό. Ακολουθεί το σιδερένιο ατμόπλοιο που αντικαθιστά τα ξύλινα ιστιοφόρα και μειώνει θεαματικά το χρόνο και το κόστος του θαλάσσιου ταξιδιού. Στο β' μισό του 19^{ου} αι. δημιουργείται το αυτοκίνητο και το πετρέλαιο αποκτά τεράστια σημασία ως καύσιμο κινητήρων.

Η επανάσταση στις επικοινωνίες: Εφευρίσκονται ο ηλεκτρικός τηλέγραφος, το τηλέφωνο και ο ασύρματος τηλέγραφος. Δημιουργείται λοιπόν ένα δίκτυο μεταφορών και επικοινωνιών που αγκαλιάζει βαθμιαία όλη τη γη.

Οικονομικός φιλελευθερισμός και καπιταλισμός: Ο νέος τρόπος οργάνωσης της οικονομίας ονομάστηκε οικονομία της ελεύθερης αγοράς, καπιταλισμός ή κεφαλαιοκρατία. Σύμφωνα με αυτό το σύστημα, οι επιχειρηματίες έχουν το δικαίωμα να πράττουν ό,τι κρίνουν αναγκαίο για να κερδίζουν. Έτσι αποθεώνεται το ατομικό συμφέρον σε βάρος του κοινωνικού. Οι επιχειρήσεις συσσωρεύουν τεράστια κεφάλαια αλλά οι βιομηχανικοί εργάτες δουλεύουν σε άθλιες συνθήκες. Ο οικονομικός φιλελευθερισμός, η ιδεολογική δηλαδή βάση του νέου συστήματος, αμφισβητείται και αντικείμενο διεκδίκησης γίνεται η κρατική παρέμβαση στην οικονομία.